

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 4Co/139/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7804110316
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľuboš Kunay
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2014:7804110316.3

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v právnej veci žalobcu E. L., X.. XX.X.XXXX, L. Y. Z., X. Č.. XX, zastúpeného JUDr. Milanom Križalkovičom, advokátom so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Hviezdoslavova 11, proti žalovanému: RAPIL, s.r.o., so sídlom v Dobšinej, Niže mesta 1065, IČO: 36468410, zastúpeného JUDr. Alexandrom Milkom, advokátom so sídlom v Rožňave, Cyrila a Metoda 4, o vydanie hnuteľných vecí a alternatívne o zaplatenie sumy 106.220,54 eura s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu i žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Rožňava zo dňa 26. februára 2013 č.k. 12C/18/2004-431 takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti, t.j. vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, o zamietnutí protižaloby a vo výroku o trovách konania a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom:

1) zastavil konanie do sumy 53.110,27 eura spolu s 9% ročným úrokom z omeškania z uvedenej sumy za čas od 21.6.2010 do zaplatenia, do sumy 33.193,92 eura spolu s 17,6% ročným úrokom z omeškania z tejto sumy od 1.12.2003 do zaplatenia a v časti nároku na vydanie vecí, a to 15 ks manipulačných vozíkov v stredisku Pilnica, 9 ks manipulačných vozíkov v stredisku Sklad reziva, verejného osvetlenia objektu, elektrickej rozvodne, privádzacieho mostu cez rieku do závodu, primárnej a sekundárnej prípojky elektriny, trafostanice, 1 ks vagóna - železničnej vlečky,

2) zastavil konanie v časti nároku na vydanie strojných a technických zariadení, ktoré boli ako súčasť zmluvy o predaji hnuteľných vecí zo dňa 2.6.2003 vedené pod položkami č. 1 až č. 96,

3) v prevyšujúcej časti žalobu zamietol,

4) zamietol protižalobu a

5) vyslovil, že náhradu trov účastníkom konania nepriznáva.

Rozhodol tak o žalobe (po jej úprave učinenej so súhlasom prvostupňového súdu uznesením vyhláseným na pojednávaní dňa 21.6.2010 potom, ako bol uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 23. novembra 2009 č.k. 4Co/262/2008-266 zrušený predchádzajúci zamietavý rozsudok zo dňa 4. decembra 2006 č.k. 12C/18/2004-210), ktorou žalobca žiadal uložiť žalovanému povinnosť zaplatiť mu 106.220,54 eura (3.200.000 Sk) so 17,6% ročným úrokom z omeškania od 1.12.2003 do zaplatenia, alternatívne vydať mu strojné a technické zariadenia, uvedené pod položkami č. 1 až 96 ako súčasť zmluvy o predaji hnuteľných vecí zo dňa 2.6.2003 v trhovej cene 106.220,54 eura, a to oproti jeho povinnosti zaplatiť žalovanému sumu 33.193,92 eura (1.000.000,- Sk) so 17,6 % ročným úrokom z

omeškania od 1.12.2003 do zaplattenia, ako i nahradiť mu škodu vo výške 53.110,27 eura s 9% ročným úrokom z omeškania z uvedenej sumy od podania návrhu do zaplattenia (č.l. 299 spisu).

Výrok o zastavení konania odôvodnil aplikáciou ust. § 96 ods. 1 a 2 O.s.p. a účinným dispozitívnym úkonom žalobcu učiněným na pojednávani dňa 5.3.2013, na ktorom žalobca rozšíril žalobný návrh o vydanie vecí „ktoré boli prevedené na spoločnosť Wagon Trading a toho času s nimi nakladá VTF s.r.o.“, a to 15 ks manipulačných vozíkov v stredisku Pilnica (položka č. 71), 9 ks manipulačných vozíkov v stredisku Sklad reziva (položka č. 87), verejného osvetlenia objektu, elektrickej rozvodne (položka č. 92, 93), privádzacieho mostu cez rieku do závodu (položka č. 94), primárnej a sekundárnej prípojky elektriny (položka č. 95), trafostanice (položka č. 96) a 1 ks vagóna - železničnej vlečky (položka č. 86), ktorý v priebehu pojednávania v tejto časti zobral späť spolu s návrhom na náhradu škody vo výške 53.110,27 eura s príslušenstvom a návrhom uložiť mu povinnosť vrátiť žalovanému 33.193,92 eura spolu s 17,6% ročným úrokom z omeškania z tejto sumy od 1.12.2003 do zaplattenia, dôvodiac, že v čase uzavretia kúpnej zmluvy bola táto suma vyplatená nie jeho osobe, ale H.. J. J..

V odôvodnení poukázal na tvrdenie žalobcu, že dňa 7.11.2003 od kúpnej zmluvy uzavretej so žalovaným dňa 2.6.2003 odstúpil pre nezaplattenie kúpnej ceny za predmet kúpy (v jej zozname špecifikovaných hnutelných vecí), t.j. ani sumy 1.000.000,- Sk, ktorá podľa kúpnej zmluvy mu mala byť zaplattená pri podpise zmluvy, no napriek ním podpísanému príjmovému dokladu bola v skutočnosti vyplatená inej osobe, a ani jej zvyšnej časti, ktorá mala byť zaplattená v pravidelných mesačných splátkach vo výške 150.000,- Sk, ktorý vlastnícke právo k zmluvou prevádzaným hnutelným veciam odvodzoval poukazom na zmluvu o splnení dlhu (majúcu sa nachádzať sa v dispozícii žalovaného), uzatvorenú s pôvodným dlžníkom H.. O. F., ktorému poskytol dňa XX.XX.XXXX pôžičku vo výške 2.412.000,- Sk, zabezpečenú v zozname uvedenými, v exekúcii vydraženými hnutelnými vecami a ktorého dlh následne prevzala spoločnosť J.M.K. s.r.o. a zmenu žaloby (podaním zo dňa 21.6.2010) odôvodňoval tvrdením, že žalovaný mu zaplatil z dohodnutej kúpnej ceny len 1.000.000,- Sk, preto v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka oproti jeho povinnosti vrátiť žalovanému 1.000.000,- Sk, je síce povinný mu vydať označené hnutelné veci (súbor strojov), avšak vzhľadom na skutočnosť, že ich užíval tak do uzavretia predmetnej kúpnej zmluvy dňa 2.6.2003 na základe nájmu, ako i po jej uzavretí a následnom odstúpení od nej, spôsobom „vedúcim k zničeniu strojov“ a pretože s týmito vecami dobre nenakladal, žiadal o poskytnutie ich „protihodnoty vo forme peňažnej náhrady“ a len ako alternatívny návrh formuloval uloženie povinnosti vydať veci, ktoré dňa 17.8.2006 označil poradovým číslom 1 až 86 (č.l. 164,165).

Pri rozhodovaní vychádzal zo zistenia, že aktuálny konateľ žalovaného E. V., ktorého funkcia konateľa vznikla dňa 22.5.2007, ktorý generálnou plnou mocou zo dňa 28.5.2007 splnomocnil A.. H. L. na všetky právne úkony v mene žalovaného a do obchodného registra, oddiel: Sro, vložka 12528/V bol ako konateľ žalovaného zapísaný dňa XX.X.XXXX a vykonaný výmaz konateľa A.. H. L., M..), je bezdomovec, nemajúci vedomosť o tom, že žalovaný veci nadobudnuté na základe kúpnej zmluvy zo dňa 2.6.2003 predal spoločnosti Wagon Trading s.r.o. dňa 24.7.2003, čo potvrdila spoločnosť WTF, s.r.o., ktorej jediným konateľom a spoločníkom bol A.. H. L., v konaní pred Okresným riaditeľstvom PZ Rožňava, ČVS:ORP-36/OVK-RV-2012, zastaveného uznesením zo dňa 25.1.2012.

Ďalej uviedol, že na pojednávani dňa 24.1.2011 vzniesol žalovaný protinávrh, ktorým žiadal uložiť žalobcovi povinnosť zaplatiť mu sumu 33.193,92 eura a sumu 46.471,49 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 12,5% ročne zo sumy 33.193,92 eura od 8.11.2003 do zaplattenia a zo sumy 46.471,49 eura od 8.11.2003 do zaplattenia, titulom náhrady za vynaložené náklady na opravu hnutelných vecí a zariadení, ktoré boli predmetom prevodu, avšak s tým, že protinávrh uplatňuje „len ako započítaný nárok do výšky uplatneného nároku žalobcom“. Pokiaľ však žalovaný na preukázanie nároku na náhradu nákladov za vykonané opravy (na časti technologických zariadení) predložil faktúry v celkovej sume 33.000 eur, dospel k zisteniu, že opravy v období rokov 2007 a 2008 boli financované spoločnosťou Wagon Trading s.r.o.

Vec právne posúdil podľa § 451 ods. 1 a 2, § 457, § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka, konštatoval, že „akceptoval zrušenie kúpnej zmluvy odstúpením žalobcu od uvedenej zmluvy v dôsledku nezaplattenia kúpnej ceny ku dňu 7.11.2003“, že žalobca sa stal vlastníkom hnutelných vecí, ktoré boli predmetom predaja dňa 2.6.2003, nakoľko vlastníctvo žalobcu nebolo nikým spochybnené, a to ani spoločnosťou J.M.K s.r.o., ktorá v minulosti časť hnutelných vecí, ktoré boli predmetom predaja dňa 2.6.2003 vlastnila a s ktorou viedol žalobca v minulosti spor o plnenie z prevzatého dlhu, ani žalovaným, ktorý nepochybne

vlastníctvo žalobcu k týmto veciam uznával, pretože veci nadobudnuté kúpnu zmluvou dňa 2.6.2003 vzápätí predal spoločnosti Wagon Trading s.r.o. so sídlom v Poprade dňa 24.7.2003. Na základe uvedeného dospel k záveru, že v danom prípade bol získaný majetkový prospech z právneho dôvodu, ktorý odpadol, pričom povinnosť plnenia je vzájomne podmienená.

Účastníkmi konania vznesenú námietku premlčania (žalobcom dňa 15.11.2011 a žalovaným dňa 4.12.2012) potom právne posúdil podľa ust. § 107 ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka s tým, že podľa ust. § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka osobitne posúdil vznesenú námietku premlčania vo vzťahu „k vzájomnej povinnosti vydať si plnenie“ a podľa ust. § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka vo vzťahu k samostatnému nároku žalovaného na zaplatenie nákladov na opravu hnutelných vecí.

Vyslovil, že v danej veci sa „obe premlčacie lehoty datujú do času, kedy došlo k odstúpeniu od kúpnej zmluvy“, tzn. začali plynúť od 7.11.2003, a poukazom na skutočnosť, že žalobca upresnil petít žaloby na výzvu súdu až dňa 17.8.2006, kedy špecifikoval veci, ktoré navrhoval vydať a až dňom 21.6.2010 petít upresnil v súlade s ust. § 457 Občianskeho zákonníka, kedy navrhol vydanie vzájomného peňažného plnenia, dospel k záveru, že námietka premlčania je dôvodná, pretože subjektívna lehota na uplatnenie nároku uplynula dňa 7.11.2005 a jej uplynutím uplynula aj objektívna lehota. Vychádzajúc z obsahu zápisnice z pojednávania zo dňa 11.4.2005, ako aj z oboznámenia sa so spisom Okresného súdu Rožňava sp. zn. 10C/527/2001, že žalovaný mal o vzniku nákladov vynaložených na repasáciu (opravu) hnutelných vecí nepochybne poznatky najmenej od roku 2001, uzavrel, že lehota na uplatnenie jeho nároku na ich náhradu uplynula podľa ust. § 107 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka najneskôr v roku 2004 („s prihliadnutím na plynutie objektívnej premlčacej lehoty“). Žalobu zamietol s odôvodnením, že obom účastníkmi konania uplynula zákonom stanovená doba, v ktorej mohli svoje nároky uplatniť.

Výrok o trovách konania odôvodnil použitím ust. § 142 ods. 2 O.s.p. a skutočnosťou, že úspech účastníkov bol súčasne vyvážený ich neúspechom v tej časti, kde voči ich nároku smerovala dôvodne vznesená námietka premlčania.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca i žalovaný.

Žalobca podal odvolanie proti výroku o zamietnutí žaloby a trovách konania z odvolacieho dôvodu uvedeného v ust. § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s ust. § 221 ods. 1 O.s.p., ako i z odvolacieho dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. d) a f) O.s.p.. Navrhol rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutých častiach podľa § 221 ods. 1 písm. f) a písm. h) O.s.p. zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie, alebo rozsudok v jeho napadnutej časti zmeniť podľa § 220 O.s.p. a zaviazat' žalovaného zaplatiť mu 106.220,54 eura spolu s 17,6% ročným úrokom z omeškania zo sumy 106.220,54 eura od 1.12.2003 do zaplatenia a priznať mu náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania, vrátane trov právneho zastúpenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Namietol predovšetkým právny záver prvostupňového súdu o premlčaní jeho nároku v zmysle § 107 ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka, ak až dňom 17.8.2006 označil veci, ktoré žiadal vydať a petít žaloby upresnil v súlade s ust. § 457 Občianskeho zákonníka až dňom 21.6.2010. Poukazom na ust. § 157 ods. 2 O.s.p. i na viaceré rozhodnutia Ústavného súdu SR (sp. zn. ÚS 115/2003, ÚS 44/2003) mu vytýkal, že otázku vznesenej námietky premlčania jeho nároku posúdil nesprávne a veľmi stroho, keď sa v odôvodnení ani len nezmienil, ako sa vysporiadal s 10-ročnou premlčacou lehotou podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka v prípade úmyselného bezdôvodného obohatenia, hoci žalovaný ešte dňa 24.7.2003 hnutelné veci, ktoré nadobudol kúpnu zmluvou zo dňa 2.6.2003, predal spoločnosti Wagon Trading s.r.o. so sídlom v Poprade, a túto skutočnosť úmyselne ani žalobcovi ani súdu počas celého konania neoznámil, a pokiaľ aj vo svojom podaní zo dňa 21.6.2010 uviedol právnu kvalifikáciu neznamená to, že menil žalobný návrh, resp. že vtedy bol podaný nový návrh, ktorý už súd má považovať za premlčaný. Od počiatku sa domáhal zaplatenia peňažnej sumy 106.220,54 eura, čo sa v priebehu konania ukázalo ako oprávnený nárok, keďže žalovaný označené veci ešte pred podaním žaloby scudzil a túto okolnosť zatajoval.

Žalovaný podal odvolanie proti výroku rozsudku, ktorým súd zamietol protižalobu a trovách konania, z odvolacieho dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. Navrhol rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým súd náhradu trov konania účastníkom nepriznal zmeniť podľa § 220 O.s.p. a žalovanému priznať náhradu trov celého konania podľa vyčíslenia žalovaného podaného na súd 21.2.2003.

V dôvodoch odvolania namietol správnosť aplikácie ustanovenia § 142 ods. 2 O.s.p. súdom prvého stupňa na daný prípad v situácii, ak na základe čiastočného späťvzatia žaloby žalobcom v tejto časti vo výroku 1/ a 2/ konanie zastavil a vo zvyšnej časti zamietol žalobu žalobcu ako nedôvodnú, vychádzal z nesprávneho záveru, že žalobca bol úspešný v časti, keďže jeho vzájomný návrh zamietol. Poukazom na znenie ust. § 98 O.s.p. tvrdil, že svoju pohľadávku uplatňoval len ako obranu proti žalobe žalobcu, jeho prejav súd prvého stupňa nemal posudzovať ako vzájomný návrh, ale len ako obranu proti žalobe a nemal preto o nej ani rozhodovať vo výroku rozsudku, keďže navyše nie je spoplatnený súdnym poplatkom a nemôže mať vplyv pri posudzovaní úspešnosti účastníka vo veci pre posúdenie náhrady trov konania.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného označil odvolanie žalovaného za právne irelevantné. Opätovne pritom poukázal na skutočnosť, že predmetom konania sú právne dôsledky jeho odstúpenia od kúpnej zmluvy pre nezaplatenie kúpnej ceny žalovaným. Z tohto dôvodu je súd povinný posudzovať nároky oboch účastníkov ako plnenie z bezdôvodného obohatenia a preto sa podľa názoru žalobcu nemožno stotožniť s právnym názorom žalovaného vyjadreným v jeho odvolaní. Pokiaľ žalovaný požaduje od žalobcu zaplatenie sumy 46.471,49 eura s 12,5% ročným úrokom z omeškania z uvedenej sumy za čas od 8.11.2003 z titulu vynaložených nákladov na reparáciu hnuiteľných vecí, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy je zrejmé, že nárok žalovaného zjavne prevyšuje vyporiadanie účastníkov zmluvy v dôsledku odstúpenia od tejto zmluvy a preto žalovaným prednesený návrh na pojednávaní dňa 26.1.20001 nemožno považovať za obranu proti návrhu žalobcu.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

Odvolací súd (§ 10 ods. 1 O.s.p.) po zistení, že odvolanie podal žalobca i žalovaný v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu voči ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 O.s.p.) preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutých častiach spolu s konaním, ktoré im predchádzalo podľa § 212 ods. 1,3 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu i žalovaného je dôvodné.

Odvolanie bolo podané len čo do výroku o zamietnutí žaloby a protižaloby a o trovách konania, a tak právoplatnosť ostatných výrokov nebola odvolaním účastníkov dotknutá (§ 206 ods. 3 O.s.p.).

Predmetom odvolacieho prieskumu tak zostal len výrok zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, zamietnutí protižaloby a výrok o trovách konania.

V podanom odvolaní žalobca vyčítal súdu prvého stupňa nesprávne právne posúdenie veci ako dôsledok nedostatočne zisteného skutkového stavu a nesprávnej, eventuálne neúplnej aplikácie relevantného práva (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.). Právne posúdenie je vo všeobecnosti nesprávne, ak súd vec posúdil podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo ak právnou normu síce správne určenú nesprávne vyložil, prípadne je na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Pretože žalobca v odvolaní spochybnil vecnú správnosť rozhodnutia, čo do správnosti jeho záveru o dôvodnosti vnesenej námietky premlčania ním uplatneného nároku, odvolací súd podrobil odvolaciemu prieskumu právny záver súdu prvého stupňa ohľadne predpokladov (právnych dôsledkov) odstúpenia žalobcu od kúpnej zmluvy v dôsledku nezaplatenia kúpnej ceny žalovaným a zameral sa na posúdenie, či nárok žalobcu možno považovať za premlčaný.

Z obsahu spisu a odôvodnenia preskúmaného rozsudku je zrejmé, že žalobca sa v posudzovanej veci domáha vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré žalovaný získal prijatím plnenia zo zrušenej kúpnej zmluvy. Žalobca totiž dňa 7.11.2003 od zmluvy odstúpil pre nezaplatenie dohodnutej kúpnej ceny.

Odstúpením od zmluvy sa zmluva zrušuje od začiatku, ak nie je právnym predpisom alebo účastníkmi dohodnuté inak (§ 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Právne následky platného odstúpenia od zmluvy v zmysle § 48 Občianskeho zákonníka sú a) zrušenie zmluvy od začiatku (ex tunc), ak nebol účastníkovi alebo právnym predpisom ustanovený iný časový okamih, od ktorého sa zmluva ruší, b) vznik povinnosti účastníkov vzájomne sa majetkovo vyporiadať, c)

odstúpením od zmluvy nie je dotknutý prípadný nárok na náhradu škody na základe režimu všeobecnej zodpovednosti za škodu (§ 420 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 457 Občianskeho zákonníka ak je zmluva neplatná, alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Ak sú účastníci neplatnej alebo zrušenej zmluvy povinní navzájom si vrátiť všetko, čo podľa nej dostali, príhľadne súd na námietku premlčania len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol premlčanie namietat' (§ 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

O zrušenú zmluvu pritom ide aj vtedy, ak niektorý účastník od zmluvy odstúpi, či už na základe oprávnenia obsiahnutého v zmluve, alebo na základe skutočností uvedených v zákone. Dôsledkom neplatnej zmluvy (zrušenej zmluvy odstúpením) je vznik synallagmatického záväzku v zmysle ustanovenia § 457 Občianskeho zákonníka, pričom ustanovenie § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka dopadá na všetky prípady, kedy synallagmatický vzťah vznikol zo zákona. Typicky obojstranne zaväzujúcou zmluvou je i kúpna zmluva, kedy práva a povinnosti účastníkov zmluvy sú vzájomne podmienené a rovnako sú vzájomne podmienené i ich nároky na vrátenie už prijatých plnení. Obe zmluvné strany sú tak zároveň povinným i oprávneným z právneho vzťahu bezdôvodného obohatenia získaného plnením podľa neplatnej či zrušenej zmluvy. Ide o ich synallagmatické práva v zmysle § 560 veta prvá Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak si zo zmluvy majú účastníci plniť navzájom, môže sa domáhať splnenia záväzku len ten, kto sám splnil svoj záväzok skôr alebo je pripravený ho splniť. Rozdiel oproti § 457 Občianskeho zákonníka je v tom, že ak ide o vrátenie plnenia z neplatnej alebo zrušenej zmluvy, nie je synallagmatický záväzok založený zmluvou (ako je tomu v § 560 Občianskeho zákonníka), ale vyplýva priamo zo zákona. Súd potom vo výroku vyjadrí vzájomný synallagmatický záväzok oboch účastníkov zrušenej kúpnej zmluvy vrátiť si navzájom prijaté plnenie. Pretože povinnosť predávajúceho a kupujúceho vrátiť si plnenie zo zrušenej zmluvy je vzájomná, treba vyvodit', že vzájomná je aj povinnosť vydania úžitkov (R 17/1972, R 2/1978). Ak však zo zrušenej zmluvy plnila len jedna zmluvná strana, môže sa domáhať vrátenia plnenia (resp. časti plnenia) bez toho, aby tento nárok uplatňovala ako vzájomne podmienený (porovnaj napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 113/2007).

V prípade kúpnej zmluvy (tak ako je tomu i v posudzovanej veci) sú vzájomnými a navzájom podmienenými plneniami zo strany predávajúceho prevod vlastníctva (veci) a zo strany kupujúceho zaplataenie kúpnej ceny. Zaplataenie kúpnej ceny je protiváhou vlastníctva prevádzanej veci. Ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená a kupujúci teda nie je vlastníkom veci, hoci zaplatil kúpnu cenu, predávajúci je povinný mu kúpnu cenu vrátiť; vrátenie kúpnej ceny je na druhej strane vyvážené tým, že vlastníctvo k predmetu prevodu zostáva predávajúcemu. Z hľadiska aplikácie citovaného ustanovenia § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka príhľadne súd k námietke premlčania len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol premlčanie namietat'. Jeho zmyslom a účelom je totiž zachovanie rovnováhy práv oboch zmluvných strán neplatnej či neskôr zrušenej zmluvy. Pretože kupujúci nie je oprávnený namietat' premlčanie vlastníckeho práva predávajúceho (podľa § 100 ods. 2 veta prvá Občianskeho zákonníka sa premlčujú všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva), nemožno príhľadnuť ani k námietke premlčania práva na vrátenie zaplatenej kúpnej ceny vznesenej predávajúcim. Uvedené vyjadruje so zákonnou úpravou a zásadou vigilantibus iura rovné postavenie účastníkov neplatnej či zrušenej zmluvy.

Právo domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia žalobca uplatnil ako vlastník hnuiteľných vecí označených v prílohách k tomuto návrhu, predložených v priebehu súdneho konania v posudzovanej veci.

V tejto súvislosti odvolací súd pripomína, že povinnosť vydat' bezdôvodné obohatenie je založená na princípe naturálnej reštitúcie, t.j. na princípe navrátenia do pôvodného stavu a tým je určený predovšetkým rozsah reštituovaného plnenia. Obsah reštitučnej povinnosti je potom vymedzený tak, že musí byť zásadne vrátené to, čo bolo na základe neplatnej (zrušenej) zmluvy prijaté. Iba vtedy, ak to nie je dobre možné, musí byť poskytnutá peňažná náhrada ako protihodnota toho, čo nemožno vydat'. Z hľadiska výšky peňažnej náhrady je rozhodujúce to, o čo sa povinný na vydanie bezdôvodného obohatenia obohatil v dobe jeho vzniku. Je to tak preto, že v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka vzniká povinnosť vrátiť plnenie (a teda i právo na jeho vrátenie) už v okamihu prijatia takéhoto plnenia (porovnaj R 1/1979 a správu NS SSR z 22.11.1985, sp. zn. Pls 2/85 uverejnenú pod R 25/1986).

Z pohľadu vyššie uvedeného právneho rozboru je potom záver prvostupňového súdu o žalovaným (kupujúcim) dôvodne uplatnenej námietke premlčania práva žalobcu nesprávny, pokiaľ tento záver odvodil zo skutočnosti, že žalobca nárok na vydanie vecí, majúc pritom za preukázané vlastnícke právo žalobcu k nim, upresnil až v priebehu konania dňa 17.8.2006, navyše v situácii, ak z obsahu spisu i odôvodnenia rozsudku je nepochybné, že žalobca svoj nárok, ktorý odvodzoval z právneho vzťahu založeného zmluvou o predaji hnuiteľných vecí, ktorú uzatvoril ako predávajúci so žalovaným dňa 2.6.2003 a od ktorej odstúpil dňa 7.11.2003 pre porušenie povinnosti žalovaným, uplatnil žalobou podanou na súd dňa 11.2.2004 tak, že sa alternatívne domáhal vydania strojných a technických zariadení, ktorých zoznam bol súčasťou zmluvy o predaji hnuiteľných vecí a zaplatenia sumy 3.200.000,- Sk (106.220,54 eura) s príslušenstvom.

Pokiaľ zároveň žalobca vyčítal súdu prvého stupňa, že konanie je postihnuté vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, pretože dôsledne nerešpektoval ust. § 157 ods. 2 O.s.p. a otázku vnesenej námietky premlčania jeho peňažného nároku nielen nesprávne právne posúdil, ale odôvodnil veľmi stroho, i táto jeho námietka je potom práve v korelácii s vyššie uvedeným dôvodná.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Pokiaľ odôvodnenie súdneho rozhodnutia nezodpovedá požiadavkám stanoveným v citovanom ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p., pre svoju nepreskúmateľnosť znemožňuje účastníkovi konania právne relevantným spôsobom reagovať na jeho právne závery. Takýmto postupom odníma účastníkovi (žalobcovi) možnosť konať pred súdom, čo je podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. vždy dôvod na zrušenie rozsudku odvolacím súdom.

Podstatná časť odvolacích námietok žalovaného spočíva v jeho tvrdení, že prvostupňový súd v danom prípade vychádzal z nesprávnej interpretácie § 97 a § 98 O.s.p. a v nadväznosti na to dospel k nesprávne právnemu názoru, že jeho podanie, ktorým v priebehu konania (dňa 24.1.2011) uplatnil voči žalobcovi nárok na zaplatenie 33.193,92 eura a 46.471,49 eura s príslušenstvom (t.j. spolu 79.665,41 eura s príslušenstvom) titulom vynaložených nákladov na repasáciu (opravu) hnuiteľných vecí a zariadení, ktoré boli predmetom prevodu, má dôsledky predpokladané ustanovením § 97 O.s.p., hoci svoju pohľadávku uplatnil len ako „započítací nárok“ do výšky uplatneného nároku žalobcu v zmysle § 98 O.s.p.

Je nepochybné, že žalovaný môže za konania uplatniť svoje práva proti žalobcovi i vzájomným návrhom (§ 97 ods. 1 O.s.p.). Podľa § 98 O.s.p. je vzájomným prejavom i prejav žalovaného, ktorým proti žalobcovi uplatňuje svoju pohľadávku na započítanie, ale len pokiaľ navrhuje, aby mu bolo prisúdené viac, než čo uplatnil žalobca. Inak súd posudzuje taký prejav len ako obranu proti žalobe.

Z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že podľa výšky uplatnenej na započítanie rozlišujeme dve situácie: a) ak žalovaný uplatňuje svoju pohľadávku na započítanie v menšom alebo v práve rovnakom rozsahu, ako je pohľadávka žalobcova (tak ako je tomu i v súdnej veci), ide o tzv. kompenzačnú námietku, b) ak žalovaný na započítanie uplatňuje pohľadávku vo vyššom rozsahu, ako je pôvodne uplatnená pohľadávka žalobcova, ide o vzájomný návrh.

Pretože kompenzačná námietka žalovaného predstavuje procesnú obranu, vykonávanú vo forme hmotnoprávneho úkonu započítania pohľadávok, nie je o nej potrebné rozhodovať samostatným výrokom, je však potrebné posúdiť, či je dôvodná.

Z uvedeného potom možno vyvodiť, že súd prvého stupňa pochybil, ak posudzovanému procesnému úkonu žalovaného nepriznal ten význam, ktorý podľa jeho zreteľne prejavenej vôle mal. Nakoľko občianske súdne konanie je ovládané dispozičnou zásadou, platí, že súd je viazaný návrhom a nemôže preto priznať viac, než je požadované a nemôže uložiť inú než navrhovanú povinnosť. Opačný postup by bol v rozpore s ústavnými princípmi činnosti súdu.

V dôsledku nesprávnej aplikácie § 97 a § 98 O.s.p. tak právne posúdenie veci, čo do záveru, že ide o vzájomný návrh (protižalobu) žalovaného neobstojí a odvolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia

veci podľa § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. je tak naplnený i vo vzťahu k výroku, ktorým súd zamietol protižalobu žalovaného.

Z uvedeného vyplýva, že sa žalobcovi i žalovanému prostredníctvom uplatnených odvolacích dôvodov podarilo spochybníť správnosť právneho posúdenia veci súdom prvého stupňa. Podmienky pre potvrdenie ani pre zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa v jeho napadnutých výrokoch ale nie sú splnené, nakoľko k správne rozhodnutiu veci sú potrebné podstatné (pre rozhodnutie zásadne významné) skutkové zistenia, ktoré neučinil súd prvého stupňa (po prípade, ktoré tento súd učinil, ale vzhľadom k nesprávne právne názoru, ktorý zaujal, na nich svojich rozhodnutie nezaložil). V opačnom prípade by tak odoprel účastníkom možnosť prieskumu správnosti nových, poprípade z pohľadu súdu prvého stupňa doposiaľ bezvýznamných skutočností (z hľadiska právneho posúdenia veci súdom prvého stupňa) a ku ktorým musí odvolací súd prihliadnuť z úradnej povinnosti.

Práve z týchto dôvodov, keďže súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil a v časti tiež pre vadu konania spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia, odvolaciemu súdu neostávalo iné, ako rozsudok v napadnutých častiach zrušiť spolu so súvisiacim výrokom o trovách konania podľa § 221 ods. 1 písm. h) a f) O.s.p. a vec vrátiť v rozsahu zrušenia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (ods. 2 tohto zákonného ustanovenia).

Po vrátení veci bude úlohou súdu prvého stupňa vychádzať z právneho názoru a pokynov odvolacieho súdu vyslovených v tomto zrušujúcom uznesení (§ 226 O.s.p.), vysporiadať sa dôsledne s námietkami a argumentáciou žalobcu, na ktoré poukázal v tomto rozhodnutí i odvolací súd, ako i s námietkami a argumentáciou žalovaného vo vzťahu k ním uplatnenému nároku na peňažné plnenie, ktorý je potrebné posúdiť v intenciách ustanovenia § 98 O.s.p.. V tejto súvislosti odvolací súd odkazuje na závery súdnej praxe, podľa ktorej ak má pohľadávka uplatnená žalovaným na započítanie len povahu procesnej obrany, súd sa zaoberá prípustnosťou navrhnutého započítania až v prípade, že pohľadávku žalobcu má za dôvodnú. Ak je tomu tak a ak je zároveň podmienka vzájomnej započítateľnosti pohľadávok splnená, je potrebné posúdiť, či je dôvodná i pohľadávka žalovaného uplatnená žalovaným. Z úkonu smerujúceho k započítaniu musí byť pritom zrejmé, aká pohľadávka a v akej výške sa na započítanie uplatňuje a proti akej pohľadávke veriteľa. Na základe dôvodne vznesenej kompenzačnej námietky súd žalobu zamietne v rozsahu, v ktorom došlo k započítaniu. Ak pohľadávka dlžníka prevyšuje pohľadávku veriteľa, musí byť súčasne zrejmé, ktorá jej časť započítaním zanikla a ktorá nie. Pretože z ustanovenia § 581 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zákon vylučuje možnosť jednostranným prejavom započítať pohľadávky premlčané (nezáleží pritom na tom, kedy bol urobený prejav smerujúci k započítaniu), premlčanie je potrebné posúdiť k okamihu, kedy sa pohľadávky stretli. Pri splnení zákonných predpokladov potom platí, že ak bola vzájomná pohľadávka premlčaná už v okamihu, kedy dospela pohľadávka neskôr splatná, je zánik záväzku jednostranným započítaním vylúčený. V intenciách uvedeného následne vo veci opätovne rozhodnúť a rozhodnutie odôvodniť v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. tak, aby z odôvodnenia rozhodnutia bolo nepochybné právne posúdenie uplatneného nároku žalobcu vo vzťahu k žalovanému, ako aj právne závery, ktoré vyvodil zo zisteného skutkového stavu.

V novom rozhodnutí súd rozhodne aj o trovách celého konania vrátane trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zák. č.757/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.